

- Meditatie
- Ambtelijke praktijk
- Bijbelstudie
- Kerkelijk actueel
- Boekbespreking

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

De keuze van Jozua

“Maar aangaande mij, en mijn huis, wij zullen den Heere dienen!”

Jozua 24:15c

“Kiest u heden wien gij dienen zult!”

De Heere heeft het land Kanaän aan het volk gegeven. Met de verdeling van het land is een begin gemaakt. Veel moet nog gedaan worden. Nog steeds zijn enkele stammen te laks om het land in bezit te nemen. De Kanaänieten zijn er ook nog. Jozua is zich bewust dat er grote gevaren dreigen. Een groot gedeelte van het volk Israël loopt gevaar weer in het oude heidendom terug te vallen en de goden van de omringende volken te gaan dienen. Wat een verleidingen zijn er. Jozua is heel bezorgd. Zijn eigen werk is niet af. Donkere wolken pakken zich samen. Daarom roept hij Israëls oudsten, stamhoofden en leiders van het volk samen te Sichem bij de heuvels Ebal en Gerizim. Jozua staat hier als knecht van de Heere. Hij weet dat zijn woord het woord is van Zijn Goddelijke Zender. Jozua begint met de woorden: “Zo zegt de Heere, de God van Israël.”

Hij spreekt van Gods grote daden in de geschiedenis. De Heere riep Abraham uit Ur der Chaldeën. Toen het volk in Egypte verkeerde, in grote slavernij, hoorde de Heere naar hun gekerm. Hij zond Mozes en Aäron en Hij plaagde Egypte en leidde het volk uit – met Zijn machtige arm. Wonderlijk heeft Hij het volk door de Schelfzee geleid. Farao en zijn ruiters zijn omgekomen in de golven. De Heere leidde Zijn volk door de woestijn, veertig jaar, en bracht hen in Kanaän. Hij gaf hen de overwinning over de volken. Wat heeft de Heere hen veel gegeven. Ze mochten wonen in huizen die ze zelf niet gebouwd hadden en eten van de

wijngaarden en olijfbomen die ze zelf niet geplant hadden. Vervolgens maakt Jozua de toepassing: “En nu vreest den Heere, en dient Hem in oprechtheid en in waarheid; en doet weg de goden die uw vaders gediend hebben....” Gods mildheid vraagt om een antwoord. Wat zullen de Israëlieten doen? Jozua zegt: “Kiest u heden wien gij dienen zult!” Hij leest de twijfel op de gezichten. Jozua voelt dat hij een persoonlijk getuigenis moet geven: “Maar aangaande mij, en mijn huis, wij zullen den Heere dienen!” Wat u ook doet, mijn keuze staat vast. Zo wil hij oud en jong bewegen om te breken met alle afgoden en alleen de Heere te zoeken en te vrezen. Wat zou dat een wonder zijn als er in onze tijd meer mensen zouden zijn die niet slechts zeggen hoe het moet. Maar die het in praktijk brengen. Mensen die, door genade, zelf leven in de tere vreze Gods. Het christenleven is strijden tegen de zonde. Het is: wegdoen van de afgoden. Het is de Heere zoeken en vrezen. Hebt u er iets van?

“Kiest u heden wien gij dienen zult!” Wat is het antwoord van het volk? Dat lijkt positief. Ze zeggen: “Het zij verre van ons, dat wij den Heere verlaten zouden, om andere goden te dienen. Want de Heere is onze God.” De meeste leiders zouden dik tevree zijn met zo’n antwoord. Maar Jozua kent het volk beter dan dat zij zichzelf kennen. Hij weet dat hun vlotte antwoord niet te vertrouwen is. Hij wil niet dat ze slechts in een opwelling de Heere kiezen. Of slechts onder de indruk van het moment. Wat zegt Jozua? “Gij zult den Hee-

re niet kunnen dienen, want Hij is een heilig God.” (Jozua 24: 19 en 20). Jozua wijst er op dat God een grote afkeer heeft van de zonde en dat Hij hun afgoderij niet over het hoofd zal zien.

Het volk herhaalt: “Neen, maar wij zullen den Heere dienen.” Vervolgens neemt Jozua hen tot getuigen. Ze zijn er zelf bij. Een grote steen is getuige. Die steen heeft alles gehoord wat er gezegd is: prachtige beloften. Getuige voor, of getuige tegen. Als zij andere goden hebben, dan moet de Heere hen straffen.

Jozua is niet tevreden met hun mooie woorden. Hij vraagt een bewijs van hun oprechtheid. “En nu, doet de vreemde goden weg!” Het is niet zo moeilijk het geloof te belijden met de mond. De Heere ziet het hart aan! Wilt u breken met de zonde? met alle zonde?

Wij zouden ons erg vergissen als wij denken dat Jozua de Heere en de andere goden op één lijn stelt. Alsof het een gelijke keuze is. Beslist niet. Dat zou absurd zijn. Jozua heeft juist erop gewezen dat de Heere het volk heeft verlost uit Egypte en het in het beloofde land gebracht heeft. De hoge God heeft Zich aan het volk verbonden. Met alle klem tracht Jozua jong en oud te bewegen alleen de enige God te zoeken en te vrezen. Hij gruwt van alle andere goden. Dat vindt hij vreselijk. Dat is zondermeer duidelijk.

Jozua weet dat een oppervlakkige keuze spoedig teleur stelt. Dan komt er spoedig een terugval. Als hij zegt: “Gij zult den Heere niet

kunnen dienen," dan is dat geen hardheid van hem. Hij wil hen eerlijk waarschuwen. Het gevaar is dat ze bouwen op zandgrond. Vandaar Jozua's ernstige woorden. "Maar aangaande mij, en mijn huis, wij zullen den Heere dienen!"

Het is een moeilijke les, wat de Zaligmaker ons voorhoudt, als Hij zegt: "Want ook de Zoon des mensen is niet gekomen om gediend te worden, maar om te dienen." Wij

willen zo graag de Heere dienen. Wij willen iets doen. Maar dat is de grond niet voor de eeuwigheid. We moeten al het onze verliezen. Al het onze moet overboord. Zo krijgt Christus alleen waarde. Hij wordt noodzakelijk, dierbaar (kostbaar) en gepast. Wees alstublieft toch niet tevreden voordat u de Borg nodig hebt en Hem mag kennen, Hem omhelzen door het geloof.

Dan komt het uit in de vruchten.

"Aangaande mij, en mijn huis, wij zullen den Heere dienen." In die volgorde: Mij en mijn huis. Dat "huis" hoort erbij: uw vrouw, uw kinderen. Heerlijk als u een priester mag zijn in uw gezin. Buig maar uw knieën en leg de zorgen en noden (voor tijd en eeuwigheid) voor de Heere neer. Gelukkige gezinnen waar de tere vreze Gods woont.

H. van der Ham

Ambtelijke praktijk

Adres: een wonderlijke bijvermelding Jakobus 1:1 en 2

Het is bekend voor wie de brief bedoeld was. Jakobus schrijft aan de twaalf stammen. Op zich een eigenaardige adressering. Bij de brieven van Paulus wordt de plaatsnaam genoemd. In de Jakobus brief ontbreekt die. Hij heeft het over de twaalf stammen. Een aanduiding die doet denken aan Israël in het verleden. Die naam spreekt van eenheid. Van de

verbondenheid van de Heere met Zijn volk. Door het gebruik door Jakobus wordt aangegeven dat het verleden niet behoort tot het verleden. Al zijn zo voor het oog alle twaalf stammen verdwenen. Maar het is Pinksteren geweest. Pinksteren laat zeker de kerk van het nieuwe verbond zien, maar niet los van het oude verbond. In de benaming de twaalf stammen is

de voortzetting van het verleden. Rijk en groot, verdiend door Jezus Christus en gedaan door het werk van de Heilige Geest. De twaalf stammen, dat betekent dat de joden-christenen behoren tot het ware Israël. Zo ziet Jakobus hen. Het is op zich een bemoedigende aanspraak. Door de volksenoten worden ze genoemd en behandeld als afvalligen. Behorend tot de sekte die overal tegen gesproken wordt. Nu bevinden de lezers zich in de verstrooiing. Na de dood van Stefanus vond de vervolging plaats. Velen vluchtten en gingen zich vestigen in de gebieden van Judea en Samaria. Zelfs in Fenicië, Cyprus en Antiochië. Uit Handelingen 11: 19 en 20 weten we dat het bijzonder de Grieks sprekende christen-joden trof. Vandaar dat Jakobus in het Grieks geschreven heeft. Aan het slot van de aanhef laat Jakobus een echte Griekse groet horen. Nu is het opvallend dat de brief die opgesteld is op het apostelconvent te Jeruzalem dezelfde groet heeft. De Statenvertalers hebben het woord 'zaligheid' geplaatst (Hand. 15) alsook in Jakobus 1:1. We menen dat dit terecht is. Want de traditionele groet houdt veel in. Het is een groet van broeder aan broeders. Aan medegelovigen. Jakobus, de slaaf van God en Jezus Christus, groet zijn medegelovigen. We kunnen zelfs stellen dat God de

Van de Redactie

Inhoud

In dit nummer van ons blad is een meditatie opgenomen van ds. H. van der Ham over Jozua 24:15c "De keuze van Jozua". Ds. M.C. Tanis schrijft over Jakobus 1:1 en 2 "Een wonderlijke bijvermelding". Ds. P. Roos schrijft een artikel getiteld "Wat is er van de nacht?". Ds. P. den Butter schrijft een derde artikel over koning Joas. Ds. K. Hoefnagel schrijft over de veel gebruikte woorden: "God houdt van u". Verder boekbesprekingen.

Ontmoetingsdag

We willen geven u nogmaals de datum door van de komende ontmoetingsdag: zaterdag 18 september D.V. op Urk, Eben-Haëzerkerk, Almerelaan 1b. De morgensamenkomst begint om half 11 en de middagsamenkomst om 2 uur. Thema van die dag is "volharding". Sprekers: ds. C.P. de Boer 'volharden in de leer der apostelen', ds. L.W. van der Meij 'volharden in de gemeenschap', ds. K. Hoefnagel 'volharden in de breking des broods' en ds. B.L.C. Aarnoudse 'volharden in de gebeden.' Tussen de middag kunt u vis eten en er is een boekentafel.

Verschijsning volgende nr.

Het volgende nummer van ons blad zal D.V. donderdag 23 september verschijnen. Kopij graag binnen donderdag 16 september.

AvH

Heere en Jezus Christus achter die groet staan. Dus een groet uit de hemel naar de aarde. Zo mag de groet, de zegenbede voor en na de dienst ook gezien worden. Het is geen liturgische formaliteit.

Meelevendheid

Het leven van de verstrooiden is Jakobus niet onbekend. Ze hebben het niet gemakkelijk. Ze leven onder grote sociale druk. Ze worden uitgebuit door de grootgrondbezitters. Hun loon wordt ingehouden. Ze krijgen niet waar ze recht op hebben. Schrikkelijke wantoestanden zijn er. In de rechtspraak maken de rijken misbruik van hun macht. Slachtoffer zijn de arme landarbeiders. Godsdienstig hebben ze het ook moeilijk. Waarin de lezers verkeeren of wat zij zullen meemaken wordt door Jakobus 'verzoeken' genoemd. Zelfs vele verzoeken. Het Griekse woord door Jakobus gebruikt kan ook met beproevingen vertaald worden. Er is veel voor om aan beproevingen te denken en in vers 12 aan verzoeken. Het is uit de Schrift bekend dat beproeving een werk van de Heere is en verzoeking een werk van de satan. Beide hebben hun doel met hun daad. De Heere tot zegen. Tot geestelijke verdieping. Tot nauwere verbinding aan de Heere en kennis van de Heere. De satan wil leiden tot afval. Tot struikelen. Tot verachtering in de genade. Tot verdenking van de Heere. Dat gedacht kan worden aan beproevingen wordt door de Statenvertalers in de kanttekening aangegeven. We lezen van verdrukkingen. Calvijn denkt aan ziekte, armoede en ballingschap. Oneer en dood. Hoe het zij. Er zal nood zijn. Het werkwoord 'vallen' wijst op een treffende zaak. Het beeld van overval door rovers komt voor de aandacht. Of het vallen in een kuil waaruit men zelf niet kan komen. Nu kan de levenssituatie zeer ernstig en aangrijpend zijn. Bij de beproevingen door de Heere kan de satan komen met zijn verzoeken. Fel. Listig. Sluw. Met kracht kan de satan bezig zijn. De geschiedenis van Job wijst daarop. Met nadruk heeft Jezus gezegd in Simon Petrus tot de discipelen: de

satan heeft ulieden zeer begeerd te ziften als de tarwe (Lukas 22:31). Het is ook bekend welk een lijden de satan in en door Zijn volgelingen de Heere Jezus aandeed in het dieptepunt van Zijn lijden. Lichamelijk en geestelijk.

Wonderlijk, maar toch!

Maar nu schrijft Jakobus: acht het voor grote vreugde, mijne broeders, wanneer gij in velerlei verzoeken, beproevingen valt (vs. 1). Allerlei gedachten kunnen naar boven komen wanneer we dit lezen. We dienen te onthouden dat Jakobus niet op een veilige afstand wat woorden neerschrijft. Wat er plaats heeft gegrepen ligt niet buiten zijn leven. Hij ondervindt veel en hem wacht veel. Bij wat hij schrijft voegt hij 'mijne broeders'. Hij weet zich één met de verstrooiden. Er is hartelijke meelevendheid. Jakobus is een echte herder. Een kenner. Een voorbeeld voor ambtsdragers. In zijn opwekking en wat daaraan verbonden is zien we overduidelijk dat Jakobus geen vreemdeling is van genade. Hij kent de werking van de Heere in zijn leven en op zijn levensweg. In de verzoeken. In de beproevingen je verheugen, broeders! Zelfs zeer verheugen. Want het doel Gods is mij voor jullie niet onbekend. Jakobus schrijft: wetende dat de beproeving uws geloofs lijdzaamheid werkt (vs. 3). Het 'weten' door Jakobus gebruikt is kennis uit ervaring, uit ontdekking. Maar bijzonder uit de heilsbelofte: Ik zal u niet begeven en zal u niet verlaten. Wanneer het nu over beproevingen gaat kan de

gedachte naar boven komen dat zij op zichzelf staan. Men heeft het er moeilijk mee. Er kan veel zijn wat aangrijpt. Op een gegeven moment is er geen uitzicht en geen doorzicht. Het is donker. Bestrijding en vertwijfeling blijven niet uit. Job wordt verstaan die beleed: Zie, ga ik voorwaarts, zo is Hij er niet, of achterwaarts, zo verneem ik Hem niet (Job 23:8). Is de Heere de grote Afwezige? De Zwijgende? Dat kan leven. Maar toch is er in de klacht een uitzien naar de Heere. Welk een taak ligt hier voor een ambtsdrager. Bijzonder voor een predikant. Na het luisteren en het zich verdiepen in de omstandigheden mag het Woord spreken. In het gebed mag het Woord de Heere voorgelegd worden. Wanneer de overtuiging rijpt dat de Heere niet buiten de levenssituatie staat en dat Hij er een heilig doel mee voor heeft kan het beeld van de goudsmid spreken. Het doel met het goud is bekend. Wat laat het reeds zien in de smeltkroes. Het wordt gezuiverd. Het gaat schitteren. De goudsmid ziet zelfs zijn beeld. De beproevingen kunnen pijn doen, maar men wordt er niet door gepijnigd. De Vaderlijke liefde, de bijstand en de trouw van de Heere worden gekend. Het komt zelfs voor dat een predikant tijdens een bezoek niets hoeft te zegen. Dat hij alleen maar hoeft te luisteren en te leren. Bezoek kan een les zijn. Voor eigen leven en het ambtelijk leven. Wonderlijk. Het gebeurt!

M.C. Tanis

*In het gebed
mag het
Woord
de Heere
voorgelegd
worden.*

Bijbelstudie

JOAS - 3

2 Koningen 11:17-12:5;
2 Kronieken 23:16-24:5

Aan de regeringsperiode van Athalia is op gewelddadige wijze een eind gekomen. Deze dochter van Achab en Izebel, die er haar uiterste best voor gedaan heeft om Juda net zo te verheidensen als haar moeder in Israël gedaan

had, is dood. Op de troon in Jeruzalem zit nu de zevenjarige Joas. Een kind dus, zelf nog veel te jong om het volk te besturen. Maar God heeft hem een voogd en leidsman gegeven in de godvrezende priester Jojada. Er breken nu heel andere tijden aan. Gezegende tijden. Tijden van terugkeer tot de dienst des Heeren. Tijden van reformatie.

De dienst des Heeren is het echter waard dat alles met orde toegaat.

Reformatie

We moeten eerst nog even terugkomen op de dingen die plaats vonden in nauwe samenhang met de troonsbestijging van Joas. Daar was toen allereerst het sluiten van verbonden. Verbonden, ja, in het meervoud. Er waren er immers twee. Het ene was een verbond tussen enerzijds de koning en anderzijds het volk. Het volk aanvaardde Joas als koning en Joas nam de plichten op zich om het volk te besturen. Een verbond met horizontale betekenis dus.

Het tweede verbond was er een tussen enerzijds de koning en het volk samen en anderzijds de Heere. Een verbond met geestelijke dimensies. Het volk nam, samen met de nieuwe koning, de verplichting op zich om geen andere goden te dienen, maar alleen de Heere te zijn toegewijd. Eigenlijk dus een vernieuwing van al eerder gesloten verbonden en gemaakte afspraken.

Dit tweede verbond had natuurlijk heel praktische consequenties. Als die niet getrokken zouden zijn waren de plechtig gemaakte afspraken niet meer dan lippen-taal geweest. Welke consequenties? Twee, waarvan de eerste was dat met de afgodendienst radicaal moest worden gebroken en de andere dat de dienst des Heeren in het huis dat Hij verkoren had zou moeten worden hersteld overeenkomstig Gods eigen voorschriften. Die consequenties heeft het volk onder leiding van Jojada gezien en ook getrokken.

De volgorde van de gebeurtenissen zullen we ons als volgt moeten voorstellen. Nadat in de tempel Joas was aangewezen als nieuwe koning en nadat Athalia met het zwaard gedood was, is men naar het paleis gegaan om Joas daar op de koninklijke troon te zetten ten teken dat hij nu inderdaad koning is. Toen zijn ook de twee verbonden plechtig gesloten. Met als gevolg grote blijdschap onder het volk.

Toen dat alles was gebeurd heeft men gedaan wat nu in het vervolg op de gemaakte afspraken verwacht mocht worden. Toen heeft men afgerekend met de afgodendienst en toen is de dienst des

Heeren verheven tot de officiële godsdienst in Juda.

In Jeruzalem staat een tempel gewijd aan Baäl. Ongetwijfeld is die tempel gebouwd onder invloed van Athalia, zoals haar moeder Izebel ervoor gezorgd had dat er in Samaria een soortgelijke tempel gebouwd werd (1 Kon. 16:32). Voor velen zal die tempel al wel eerder een ergernis geweest zijn, maar nu het verbond met de Heere vernieuwd is, beseft iedereen dat dit afgodische heiligdom moet worden afgebroken en dat wel zonder uitstel.

Zo gebeurt het. De altaren in de tempel worden vernietigd. De beelden - symbolen van vruchtbaarheid - eveneens. De priester Mattan die op dat moment bezig is met zijn dienstwerk bij de altaren, wordt doodgeslagen. Tenslotte wordt de tempel zelf met de grond gelijk gemaakt. De dodelijke zweer in het volksbestaan wordt uitgesneden. Al te lang is het volk erdoor verziekt geweest. Reformatie kan echter niet bestaan uit negatieve dingen alleen. Behalve de opruiming van wat bij de valse godsdienst behoort, dient ook de ware religie in eer te worden hersteld. Ook dat wordt beseft. Jojada heeft de leiding. Hij begint niet bij het gebouw, maar bij de ambten die in het gebouw worden uitgeoefend. Overeenkomstig de regelingen die in Davids tijd getroffen zijn krijgen de priesters hun plaats in de verschillende afdelingen terug. Zangers, portiers, tempelwachters, schatbewaarders, en dergelijke (vergelijk 1 Kron. 24 vv). In de tijden van verval waren deze dingen in wanorde geraakt. De dienst des Heeren is het echter waard dat alles met orde toegaat.

Jojada denkt aan alles. Hij heeft grondig studie gemaakt van de regelingen die David indertijd getroffen heeft. Dat blijkt bijvoorbeeld uit het feit, dat hij er ook erg in heeft dat in de dienst des Heeren het gezang een plaats dient te hebben. Uitdrukkelijk wordt dat er door de bijbelschrijver bij verteld. 'Met blijdschap en met gezang' (2 Kron. 23:18). Dat geeft aan alles in de tempeldienst een apart cachet. Zoals ook onze ere-

diensten dat kenmerk behoren te dragen. Wijst ook Paulus daar niet op in Col. 3:16? Daar schrijft hij: 'Leert en vermaant elkander met psalmen en lofzangen en geestelijke liederen, zingende de Heere met aangenaamheid in uw hart'. Tenslotte is de dienst des Heeren een vreugdevolle dienst, zeker voor hen die het geheim hebben leren verstaan van de verzoening met God in de weg van het offer.

Restauratieplannen

Zo is de reformatie begonnen. De jonge koning heeft er zelf natuurlijk nog niet veel deel in genomen. Daar was hij nog te jong voor. Maar bij het ouder worden komt hij meer en meer tot de overtuiging dat hij zelf ook in deze weg wil gaan. Het onderwijs dat hij van Jojada krijgt draagt vrucht, zodat van hem gezegd kan worden dat hij doet wat recht is in de ogen des Heeren. Er staat weliswaar een beperking bij en wat die beperking betekent zullen we ook nog gewaar worden, maar zolang Jojada leeft en invloed op Joas uitoefent volhardt de koning in het dienen van de Heere.

Jojada neemt ook de leiding bij het sluiting van huwelijken van de koning. Hij kiest voor hem twee vrouwen uit. Daarmee zoekt hij te voorkomen dat anderen de koning hierbij zullen beïnvloeden en dat misschien wel op een verkeerde manier. Jojada heeft er oog voor dat de dynastie van David bijna uitgeroeid is. Er moet dus weer nageslacht komen. Mogelijk dat Jojada ook in gedachten heeft dat een grote harem veelal veel schade doet en volstaat hij daarom met Joas twee vrouwen te geven en niet meer. In ieder geval is ook deze regeling van de oude priester een wijze regeling.

Op een gegeven moment gaat Joas ertoe over zelf initiatieven te nemen. Hij is volwassen geworden. Hij is gaan beseffen dat hij zelf ook verantwoordelijkheden draagt en niet altijd alleen maar aan de hand van zijn voogd kan lopen. Hij moet zelf ook handelend optreden. En de eerste dingen die hij dan gaat doen borduren voort op datgene waar Jojada hem eerst leiding bij heeft gegeven: het herstel

van de dienst des Heeren. Dat herstel is hard nodig. 2 Kron. 24:7 vertelt dat de zonen van Athalia de tempel geplunderd hebben. Verschillende voorwerpen zijn eruit weggehaald en overgebracht naar de tempel van Baäl. Waarom ook niet? Volgens Athalia zou de tempel des Heeren wel helemaal gesloten kunnen worden. Het laat zich verstaan dat in er zo'n tijd ook niet al te veel zorg aan Gods huis is besteed. Het normale noodzakelijke onderhoud vond niet plaats, zodat het gebouw overal gebreken is gaan vertonen. Alles maakte meer en meer een haveloze indruk. Jojada mag dan wel diverse maatregelen genomen hebben om de dienst des Heeren weer te herstellen, die dienst moet nu wel verricht worden in een gebouw dat er erg onverzorgd uitziet. Mag dat zo blijven? Nee, dat mag zo niet blijven. Dat is althans de mening van de koning. En gelijk heeft hij. De dienst des Heeren is een heilige dienst. Het is ook een schone dienst. Daarbij passen alleen maar schone vormen en daar hoort ook een waardig gebouw bij. Dat heeft Joas goed begrepen. Net zo goed als David en Salomo dat ook goed

begrepen hadden. Hoe oud Joas was toen hij over deze dingen begon na te denken en of hij hierbij ook invloed van anderen onderging valt niet met zekerheid te zeggen. Wat we wel weten is dat het 'in zijn hart was'. Legde de Heere het daarin? Voelde hij zich van Godswegen geroepen om de tempel te gaan herstellen? Deze vragen zullen met 'ja' beantwoord mogen worden. Joas was vol goede voornemens. Zolang hij onder leiding van Jojada stond bleef dat ook zo. Maar er is ook niets op tegen om te zeggen dat het ook helemaal zijn eigen overtuiging was. Althans, in die tijd. Hij meende het. Hij geloofde ook in zijn eigen overtuiging. Wat er in zijn hart is voert hij ook uit. Hij roept priesters en Leviëten bijeen en vertelt hun wat zijn plannen zijn. Maar voor de restauratie van de tempel is geld nodig en de vraag is hoe men voor dat doel geld bijeen kan brengen. Joas heeft ook daarvoor een plan bedacht. In Zijn wetten heeft de Heere ervoor gezorgd dat de tempeldienst zal kunnen worden onderhouden. Hij heeft daartoe bronnen van inkomsten aangewezen. Daar valt Joas op terug als hij de priesters

en Leviëten bijvoorbeeld herinnert aan 'het geld van degenen die overgaan tot de getelden' en ook aan 'het geld van een ieder der personen naar zijn schatting' en tenslotte ook aan 'het geld dat in ieders hart komt' (2 Kon. 12:4). Met het eerste doelt hij op het zogenaamde hoofdgeld of losgeld, dat elke Israëliet moest betalen bij het bereiken van de twintig-jarige leeftijd (Ex. 30:12-16). Het geld van de schatting is het geld dat iemand beloofde bij het afleggen van een bepaalde gelofte waarvan sprake is in Lev. 27:1-8. 'Het geld dat in ieders hart komt' bestaat uit de vrijwillige gaven waartoe iemands hart hem beweegt. Welnu, de priesters en Leviëten moeten er nauwkeurig op toezien dat deze inkomsten ook metterdaad binnenkomen. Daartoe moeten ze het land ingaan en met name bij hun bekenden aandringen op het nakomen van deze wettelijke verplichtingen. Van dat geld moeten ze dan de noodzakelijke herstelwerkzaamheden in de tempel laten verrichten. Zodra er weer wat ontvangen is moet het aan het restauratiewerk besteed worden.

P. den Butter

De praktijk der godzaligheid

Het avondmaalsformulier [35]

Ten andere. Zo begint het tweede gedeelte van het avondmaalsformulier. Ik moet het nog zorgvuldiger zeggen. Zo begint het tweede deel van het eerste onderdeel. Het formulier is onder te verdelen in twee stukken: een onderwijzend gedeelte en een liturgisch gedeelte. Dat laatste begint met het gebed dat als volgt wordt aangekondigd: "Opdat wij dan dit alles mogen verkrijgen, laat ons onszelf voor God verootmoedigen en Hem met waarachtig geloof om Zijn genade aanroepen." Dat dit een nieuw onderdeel is, blijkt wel daaruit dat het eerste grote stuk eindigt met: "Daartoe helpe ons de almachtige, barmhartige God en Vader van onze Heere Jezus Christus. Amen."

Maar zover zijn we in onze bespreking van het formulier nog lang niet. We doen kleine stapjes en proberen niet alleen de hoofdlijn van het formulier te blijven bezien, maar vooral ook te letten op de bewust gekozen, precieze verwoording. We hebben al eerder tot onze verrassing ontdekt dat we dan goud op het spoor komen. Wel, nog even over de indeling. We zijn nu midden in het eerste hoofddeel aangekomen. Midden in, schrijf ik, want dit deel bestaat op zijn beurt ook weer uit twee gedeelten. Daar wees ik al eerder op. Het 'Ten eerste' wijst op de noodzaak van de waarachtige zelfbeproeving. Het 'Ten andere', waar we nu aan beginnen, gaat uitvoerig in op de inhoud van het gedenken aan de avondmaalstafel.

ten andere

"Ten andere, laat ons nu ook overdenken, waartoe ons de Heere Zijn Avondmaal heeft ingezet: namelijk dat wij zulks doen zouden tot Zijn gedachtenis." Als ik het goed zie, komt het formulier nu pas tot het eigenlijke thema waar het om gaat: de uiteenzetting van het doel en de inhoud van de avondmaalsbediening. Wat de Heilige Schrift zegt over de betekenis van het sacrament, komt eerst nu aan de orde. "Strikt genomen is dit het hoofddeel van het formulier en is al hetgeen voorafging inleiding en voorbereiding. Bij het doopformulier bestaat het leerstellig deel alleen uit een instruering omtrent de betekenis van het sacrament zelf" (Wielenga).

*"Mijn lichaam
dat voor
u gegeven
wordt..."*

Gedenken – daar gaat het dus om in de bediening van de Tafel des Heeren. Aan het begin van het formulier is het ook al gezegd; *"Opdat wij nu tot onze troost des Heeren Avondmaal mogen houden, is ons vóór alle dingen nodig dat wij ons tevoren recht beproeven, ten andere dat wij het tot dat einde richten, waartoe de Heere Christus het verordineerd en ingesteld heeft, namelijk tot Zijn gedachtenis."* De waarachtige zelfbeproeving is nodig. Die zelftoetsing is ook door de Heere Zelf in Zijn Woord geboden. Maar, hoezeer dit onderzoek ook aan de viering van het sacrament vooraf moet gaan, het is niet het eigenlijke. Het is meer – om het zo eens te zeggen – de 'toeleidende weg' tot het sacrament, dan het gebruik ervan. Welnu, in dit tweede deel gaat het formulier daarover spreken. Van de weg komen we nu in het huis. En we zien in verwondering rond naar de inhoud van dat huis.

Gedenken. Er zijn bijbelse redenen om het doel van de avondmaalsbediening te omschrijven met 'gedenken'. Zo luidde immers het bevel van de Heere Jezus Zelf. Zo lezen we het in Paulus' eerste brief aan de Korinthiërs, waarin bij uitvoerig op de betekenis van het Avondmaal ingaat. Als de apostel dat doet, verantwoordt hij zijn apostolisch gezag in dezen. Nadrukkelijk schrijft hij dat de Heere hem wat hij nu schrijven gaat, heeft overgeleverd. Hij weet het uit de meest gezaghebbende mond, namelijk van Christus Zelf. *"Ik heb van de Heere ontvangen, hetgeen ik u ook overgegeven heb..."* En dan verhaalt de apostel de instelling van het Avondmaal door de Heere Jezus. Denk niet dat Paulus dat in één van de vier evangeliën zal hebben gelezen en dat hij het daaruit overschrijft. Die waren toen nog niet eens geschreven. Nee, de apostel weet het van de Heere Zelf. En Paulus vertelt dan niet alleen hoe die instelling van het Avondmaal er aan toe ging, maar ook wat de Heere er blijkens Zijn eigen woorden mee beoogt. En wat Hij Zijn kerk in dezen opdraagt. *"... de Heere Jezus, in de nacht in welke Hij verraden werd, nam het brood. En als Hij gedankt had, brak Hij het en zeide:*

'Neemt, eet, dat is Mijn lichaam, dat voor u gebroken wordt. Doet dat tot Mijn gedachtenis.' Desgelijks nam Hij ook de drinkbeker, na het eten van het Avondmaal, en zeide: 'Deze drinkbeker is het Nieuwe Testament in Mijn bloed. Doet dat, zo dikwijls als ge die zult drinken tot Mijn gedachtenis.'" Aldus de woorden van Paulus in 1 Kor. 11: 23-25. Enkele jaren later schrijft de evangelist Lukas soortgelijke woorden: *"... en Hij nam het brood, en als Hij gedankt had, brak Hij het en gaf het hun, zeggende: 'Dat is Mijn lichaam, het welk voor u gegeven wordt. Doet dat tot Mijn gedachtenis.' Desgelijks ook de drinkbeker na het Avondmaal, zeggende: 'Deze drinkbeker is het Nieuwe Testament in Mijn bloed, hetwelk voor u vergoten wordt.'"* [Lukas 22: 19, 20].

tot Mijn gedachtenis

Al met al: ons formulier laat een bijbels geluid horen, als het wijst op de roeping tot het gedenken bij het Avondmaal. Tot het gedenken van de Heere Christus. Wat wordt bedoeld met die 'gedachtenis'? Voor het antwoord hierop, moeten we bedenken dat de woorden 'gedenken' en 'gedachtenis' bij uitstek bijbelse woorden zijn. In het Oude Testament wordt het volk Israël meermalen opgeroepen om te gedenken. Waaraan te gedenken? Aan de grote daden van de Heere in de geschiedenis van het volk. In het boek Deuteronomium roept Mozes in opdracht van de Heere het volk ertoe op om toch niet te vergeten wie de Heere geweest is in het midden van het volk. Gedenken is: zich in herinnering brengen wat Hij gedaan heeft. In hoofdstuk 7 bijvoorbeeld wordt het volk opgeroepen om, wanneer het in het beloofde land zal zijn binnengegaan, zich niet te verzwageren met de heidense volken. *"Gij zijt een heilig volk den Heere, uw God. U heeft de Heere Uw God verkoren, dat gij Hem tot een volk des eigendoms zoudt zijn. (...) Gedenk steeds, wat de Heere, uw God, aan farao en aan alle Egyptenaren gedaan heeft"* [Deut. 7: 6, 18]. En op een andere plaats: *"Gij zult gedenken aan al de weg die de Heere, uw God, u deze veertig jaren in de woestijn geleid heeft, opdat Hij u verootmoedige..."* [Deut. 8: 2]. De instelling van de grote feesten

van Israël, met name van het Pascha, staat met name in dat teken: *"... opdat gij gedenkt aan de dag van uw uittrekken uit Egypteland, al de dagen uws levens"* [Deut. 16: 3].

Ook op andere plaatsen in het Oude Testament komt deze gedachtenis ter sprake. Ik noem als belangrijk voorbeeld de woorden uit Psalm 77: 12. Asaf, de dichter, is in grote nood. Hij heeft vragen aangaande de weg van de Heere in Zijn leven en in het leven van zijn volk. Zou de Heere Zijn beloften vergeten zijn? Houdt Zijn goeder-tierenheid op? Maar plotseling roept hij het uit. Het is alsof er licht straalt op de barre omstandigheden waarmee hij worstelt: *"Ik zal de daden des Heeren gedenken. Ja, ik zal gedenken Uw wonderen van ouds her"* [Psalm 77: 12]. De rest van de Psalm geeft weer aan welke daden van de Heere de dichter denkt. Het zijn Gods daden in de geschiedenis van het volk. In Zijn werken in de geschiedenis heeft de Heere geopenbaard wie Hij is. Zijn wegen zijn ondoorgrondelijk en Zijn werken voor ons, mensen, onbevattelijk. Maar toch is Hij de God van genade en ontferming. In het slot van de Psalm wijst Asaf op het wonder van de doortocht door de Schelfzee. *"Uw weg was in de zee en Uw pad in grote wateren en Uw voetstappen werden niet bekend. Gij leiddet Uw volk als een kudde..."* [Psalm 77: 30, 31].

Wel, zo is ook het gedenken waartoe de kerk des Heeren wordt opgeroepen aan de avondmaalsdis. Zoals het Oud-Testamentische Paasfeest een feest van gedenken was, zo is ook de bediening van het Heilig Avondmaal een gelegenheid van gedachtenis. De gedachtenis aan Christus Jezus in Zijn lijden en sterven. Zo heeft de Heere Jezus het Zijn kerk opgedragen. En zo verwoordt de apostel Paulus het. In het verband waaruit ik citeerde, schrijft hij aan de Korinthiërs: *"Want zo dikwijls als ge dit brood zult eten en deze drinkbeker zult drinken, zo verkondigt de dood des Heeren..."* [1 Kor 11: 26]. Het zou wel eens een misverstand kunnen zijn. Het gedenken aan de heilige dis is niet een gedenken

van mijn eigen zielsgesteldheid. Het is niet het zoeken van een tere en behaaglijke gestalte. Maar het is het heilige gedenken van wie Christus is, van wat Hij deed in het wondere heilsfeit van Zijn dood en begrafenis. Zo bidt ook het formulier: *"Barmhartige God en Vader, wij bidden u, dat Gij in dit Avondmaal, waarin wij oefenen de heerlijke gedachtenis van de bittere dood van Uw lieve Zoon Jezus Christus, door Uw Heilige Geest in onze harten wilt bewerken, dat wij ons met*

waarachtig vertrouwen aan Uw Zoon Jezus Christus hoe langer hoe meer overgeven."

Dat laatste doet terecht zien, dat hier van geen gedenken in verstandelijk beschouwen sprake mag zijn. Maar dat dit 'in herinnering brengen' een zaak van het hart zijn wil. Van het hart dat zich voor de Heere leerde verootmoedigen, omdat het weet van eigen zonde en vervloeking. Maar dat tevens gedenkt dat het bloed van Jezus Christus van alle zonden reinigt.

Volgens het evangelie van Lukas sprak de Heere Jezus in de instellingswoorden over *"Mijn lichaam dat voor u gegeven wordt..."* en over *"Mijn bloed hetwelk voor u vergoten wordt..."*

Hierover geeft het formulier in het vervolg nader onderwijs. Hoe zal zulk gedenken zijn? *"Maar aldus zullen wij Zijner daarbij gedenken..."* Daarover Deo volente een volgende keer.

J.M.J. Kieviet

Kerkelijk actueel

Wat is er van de nacht?

Gelijktijdig met mijn vorige artikel schreef Ds. Quant eveneens over de a.s. Generale Synode. Een onthullende ontboezeming. Wat we destijds vermoedden, werd in zijn woorden duidelijk: een mooi moment van verbroedering loste de eigenlijke zaken niet op. Verder stem ik geheel in met de zorgelijke toon, die in zijn woorden doorklinkt. U begrijpt dan ook dat ik graag nog eens wil meedenken over de toekomst van onze kerken.

We moeten uitgaan van de kloof die er is. Ik ontken hiermee niet dat we nog niet veel goede dingen hebben in ons kerkelijke leven. Ik denk aan zaken de opleiding, aan de broederschap dwars door de richtingen heen, aan het (nog) bestaande beginsel van onze kerken. In hoeverre zal de gesignaleerde kloof de toekomst bepalen?

Onze kerken zouden, wat niemand zal wensen, in het uiterste geval uiteen kunnen vallen. Gaat u maar na: De GS kan niet anders dan de deur naar de HHK breed openzetten. Dat gebeurde immers al naar de GKV. Waarom dan naar de HHK niet? Het is de eigenlijke kerk der vaderen, die teruggekeerd is naar de beginselen van Gods Woord. Ik weet dat niet ieder dat zo ziet, maar ik kan daar niet omheen. Welnu, dan ligt er zelfs een roeping, een plicht, om deze broeders de hand te reiken. Maar het gevolg zal zijn: we krijgen een sympathiserend deel met de GKV en ook een ander deel dat

sympathie heeft voor de HHK. Twee geheel verschillende bloedgroepen. Naar de mens gesproken zal deze gang van zaken onze kerken verder breken. Dat werd reeds gesteld door een scribent vanuit de HHK.

Hier wacht niemand op. Ik begeer die consequenties niet, maar het lijkt voor de hand liggend. We hebben het CGK beginsel lief, maar die liefde heeft grenzen. Er is althans minder liefde tot het Vrijgemaakte beginsel. Dergelijke uitspraken werden jaren geleden ook reeds duidelijk gedaan door wijlen Ds. J.H. Velema.

Zou het ooit zover komen, dan zou dat een groot verlies aan beginselkracht betekenen. Het beginsel dat onze kerken altijd hebben voorgestaan en uitgedragen, ligt in de lijn van de Schrift. Het is ontelbaar velen tot zegen geweest. En nog is er een deel dat juist die beginselen lief heeft. We moeten ons ook de consequenties hiervan indenken. Hoe gaat het met de Universiteit, als onze kerken ver-

der van elkaar vervreemden? Wat krijgen wij er in beide richtingen voor terug, als we zoveel verliezen? Ik heb reeds vaker opgemerkt, dat onze kerken toch diep wortelen in veler hart, ook van hen die onze kerken reeds verlaten hebben. In de prediking van onze kerken gaan zonde en genade op een evenwichtige wijze samen en is er ook een balans in zaken als roeping en verkiezing. Dat is lang niet overal zo. Ook de schriftuurlijk-bevindelijke accenten hebben een zegenrijke werking.

De komende Synode heeft verschillende zaken op de agenda staan die de eenheid van onze kerken nog verder kunnen doen afkalven. Maar als we eerlijk zijn, hebben we het punt reeds bereikt waarop we de vraag moeten stellen: Waar is die bewuste prediking van de Afscheiding nog zichtbaar?

In deze kerkelijke situatie zouden we de blik ook hoger kunnen richten. Zijn er nog profetische verwachtingen?

*Als de ogen
opengaan,
gaan we
onszelf zien.
We zullen ook
zien wat er
van God in
Christus te
verwachten is*

In geestelijk licht zou het zo kunnen gaan dat door steeds meerderen binnen de kerk wordt ingezien dat er dreigende ontwikkelingen wachten, die geen heil brengen. Het kan en het gaat ook gebeuren, dat de wereld ons meer en meer bijeen drijft. De aanzet tot deze dingen wordt reeds lang zichtbaar. Voor de Heere is niets te wonderlijk. Er kan een verdiepte geestelijke belangstelling komen. De uitspraak over het vrouwenstandpunt van de SGP leverde wonderlijkerwijs een meer principieel doordenken van de zaak op binnen de SGP. SGP-jongeren stonden voor het eigen gedachtegoed van de partij. Dat was voor velen een verrassing.

Zo kan dat toch zeker binnen de kerken gaan. Er kan toch een wezenlijker besef ontstaan over de eigenlijke geestelijke waarden. De Heere kan daardoor een opwekking geven. We zullen gaan beseffen: we raken of alles kwijt, of we willen niets meer kwijt. En dan blijven we niet alleen wie we zijn, (want wat zijn we nog?) maar dan zal er een begeerte komen om weder te keren tot de Heere. De ware kerk zal dan gaan beseffen dat de wereld ons toch eigenlijk helemaal niets te bieden heeft. "Waarlijk, tevergeefs verwacht men het van de heuvelen en de menigte der bergen, waarlijk, in de Heere, onze God, is Israels heil" (Jer.3:23). Dat gaat altijd samen met schuldbesef. Als de ogen opengaan, gaan we onszelf zien. We zullen ook zien wat er van God in Christus te verwachten is. Dat zal ook samengaan met een wegzenden van de afgoden en de ijdelheden. Bekerings is een persoonlijke zaak. Maar ook de kerk moet zich bekeren. De zaken liggen vanuit Gods Woord gezien heel eenvoudig. We kunnen druk zijn met de kerk en de gemeente en onszelf daarbij vergeten. De kracht van onze kerken heeft altijd gelegen in de aandacht voor het heil in Christus en de toepassing daarvan in alle verbanden van het leven, vooral in het persoonlijke leven. Daar moet alles beginnen. Bij u en bij mij!

Jeremia was een profeet die in grote bewogenheid zijn dienst heeft

vervuld. Hij leefde in de vooravond van de ballingschap. Hij moest telkens weer het volk oproepen tot bekering. Maar hij stond zelf niet buiten die oproep. Ook hij, hoewel hij zuiver de woorden Gods overbracht, moest telkens weer teruggeroepen worden van eigen dwaalwegen (Jer.15:19). Met Daniël lag de zaak niet anders. Indien iemand, dan kon hij toch wel menen dat de Heere met hem was. Hij komt in het Woord naar voren als een man die in alle opzichten de Heere trouw gediend heeft. Toch is hij de eerste om te erkennen gezondigd te hebben tegen de Heere (Daniël 9).

Bekerings begint bij mij. Ook bij u en bij de gehele kerk van Nederland. Maar dat persoonlijke begin is nodig. Daniël zei: wij hebben gezondigd. Ezra is een ander voorbeeld. In zijn dagen, zo kort na de ballingschap, was het verval al snel weer erg groot. Er is een vermenigvuldiging opgetreden met de volkeren rondom Israël. Er leven vreemde vrouwen binnen het heilige volk. Als Ezra daarvan hoort, overvalt hem een diepe droefheid. Hij zit bedrukt neer tot de tijd van het avondoffer (Ezra 9:4). De nood van het volk overvalt hem. Als nu reeds het verval heerst, wat moet dan de toekomst brengen? We zien in hem wat één enkel mens betekenen kan voor de zaak van de Heere. Deze ene man begint de zonden van het volk te belijden. Niet van terzijde, maar als lid van het volk. Dit gebed van Ezra maakte zoveel indruk, dat heel het volk tot inkeer komt. Eerst zijn het degenen die voor de woorden van de God Israels beefden (9:4), en later is het een nog veel bredere groep van mensen die tot hem komen; "want het volk weende met groot geroep" (10:1).

Dit zijn duidelijke voorbeelden voor allen dat wij persoonlijk de eerste moeten zijn, ieder voor zich, om bedrukt te zijn vanwege de nood van de kerk. Het avondoffer, ziende op het werk van Christus, biedt de uiteindelijke grond voor deze opwekking. Uiteindelijk was het de Heere Jezus, Die als Enige de nood van de kerk heeft gevoeld. Hij reinigde niet alleen de tempel van allerlei tempelzonden, maar

Hij leed en stierf onder de zonden van de kerk. Wij allen hebben die tempel afgebroken, maar Hij heeft deze weer opgebouwd. Hiervoor aandacht te hebben is meer en beter dan allerlei kerkelijke beschouwingen over mensen en zaken. Ik noemde Jeremia; hij bracht de boodschap der bekering aan het volk, maar hij kreeg zelf van de Hoogste hand te horen dat ook hij moest wederkeren. Laten predikanten, ambtsdragers, gemeentelijke leidslieden die oproep tot bekering persoonlijk ernstig nemen. De dingen zijn ernstig genoeg immers en de nood is groot.

Maar dan biedt de persoon van Jeremia ons nog meer lering. Het derde hoofdstuk laat ons dan zien hoe het er met het volk bij staat. Het volk als geheel verkeert in grote nood en moeite. Het Tienstammenrijk is reeds in ballingschap weggevoerd naar Assyrië. Het Tweestammenrijk is nog in Juda en het eigen land. Tien stammen reeds zuchtend onder het oordeel; het leek voor hen een verloren zaak. Twee stammen nog gespaard, levend rond de tempel. Daar heersten nog godvruchtige koningen. Daar kon men nog spreken van een geestelijk besef. Maar hoor dan hoe de Heere deze beide delen taxeert. Het Tienstammenrijk krijgt de naam afkerige (3:6). We zouden verwachten dat Juda daar gunstig bij afsteekt. Het is dan wel schokkend dat Juda in Gods oog het nog erger gemaakt heeft dan haar zuster Samaria. Juda krijgt de naam Trouweloze. Beide volken staan naast elkaar in de zonde van de afval. Voor het oog was Juda er veel beter aan toe: de tempeldienst leefde en het Woord van God klonk en er waren soms nog heel godvrezende koningen. Maar in Gods oog is de zonde van Juda nog ernstiger dan die van Israël.

Van alle groepen en liggingen in de kerk moet dan hetzelfde gezegd worden. Of we modern of behoudend zijn, de vraag is hoe de Heere ons, de kerk van Nederland, ziet. Vrijzinnig of rechtzinnig, voor God zijn we allen schuldig. Dus heeft heel de kerk, van Noord naar Zuid, bekering nodig. En

dan hebben die beide rijken ons ook nog iets te zeggen. Beide volken hoorden voortdurend de oproep tot bekering. Hoe werd deze beantwoord? Israel (de tien stammen) bekeerde zich niet (3:7); Juda, de twee stammen, bekeerde zich niet tot de Heere “met haar ganse hart” (vers 10).

Ook dat is ontdekkend. Hoe het ook was, echte bekering kwam er bij geen van beide. De een wees het bot van de hand, de ander deed net alsof. Daar komt dan de schijnvroomheid om de hoek kijken. En dat kan ook weer heel leerzaam zijn voor de kerk van

Nederland. Er zijn er velen binnen de kerk die de bekering niet van node hebben en deze daarom van de hand wijzen. Er zijn er ook die erover spreken en ernstig lijken om te gaan met geloof en bekering, echter met geen ander gevolg dan een schijnbekering. In Gods oog is die schijnbekering dan nog erger dan de volledige afwijzing. Dat besef moet ook doordringen. Wie zijn we dus? We staan allen in de schuld tegenover God. Als dit besef doordringt in de kerk, ook in onze kerken, is er nog hoop. Als we ten eerste persoonlijk gaan begrijpen dat het bij

onszelf moet beginnen; en als we daarna gaan zien dat geen enkele partij of groep voor de Heere kan bestaan. Dan ontstaat de echte bezinning. Deze weg is de enige goede weg. Vanuit de mens is dit niet te verwachten, maar de Heere staat boven al onze onmogelijkheden. Laat het onze bede zijn dat de Heere zo zal doorwerken onder ons. Tot zegen voor land en volk en tot eer voor de Heere. De Heere zegt het heel eenvoudig: “Roep Mij aan in de dag der benauwdheid en Ik zal u er uit helpen en gij zult Mij eren” daar ligt alles in.

P. Roos

Vragenrubriek

God houdt van u

De vraag die ons is toegezonden luidt als volgt: Kun je tegen wie dan ook zeggen: God houdt van u? Kunnen we dat op bijbelse gronden zeggen? Zo nee, waarom dan niet?

Bij de beantwoording van deze vraag grijp ik terug op wat ik enkele jaren geleden al eens als antwoord op een dergelijke vraag heb gegeven.

GOD IS LOVE staat op een oude caravan aan de Katwijkse haven te lezen. Waarom dat in ons land in het engels moet is me niet helemaal duidelijk, maar iedereen weet in ieder geval wat er staat. Die engelse woorden op die oude caravan troffen me op een minder aangename manier. Niet omdat die woorden onwaar zouden zijn, want dat zijn ze allerm minst. Het is een voluit bijbels woord wat we vinden kunnen in de brieven van de apostel Johannes. Maar waarom lees ik nou nooit eens: God is heilig, voor mijn part in het engels: God is holy. Dat is toch ook waar? Of een poster op een druk perron met de woorden: Onze God is een verterend vuur. Ook dat staat exact zo in de bijbel immers? Ja, zegt iemand: maar dat schrikt natuurlijk af. Ik zeg dan ook niet dat er persé dergelijke bijbelteksten opgehangen moeten

worden, maar ik vraag me ook wel eens af: waarom niet? Je kunt van elk Bijbelwoord misbruik maken. En dat geldt nu naar mijn mening vooral van de woorden: God is liefde. En ik geloof ook dat er geen woord is, hoe vriendelijk het ook overkomt, waar meer mee gespot en waar meer vraagtekens bij gezet worden dan uitgerekend dit woord! Luister maar naar mensen die Gods liefde betwijfelen omdat er iets onaangenaams in hun leven is gebeurd. Zoals die dame die zei het met ‘onze lieve Heer’ aan de stok te hebben na het overlijden van haar man. Dit Bijbelwoord vraagt om uitleg! Om over de toepassing dan nog maar te zwijgen. Tegen een bord met de woorden: God is liefde, zou ik geen bezwaar hebben als het aan de Bijbelkiosk in Gent hing. Daar is de evangelist zelf bij om uitleg te geven en vragen te beantwoorden. Want zo’n kreet op die caravan komt flauw en geruststellend over. En de bijbel spreekt nergens geruststellende woorden zonder meer, maar wil juist tot onrust brengen. De bijbel sust ons nergens in slaap met de woorden dat God wel van ons houdt. De Heere Jezus, Die de beroemde woorden: Alzo lief heeft God de wereld gehad, uitsprak, zei ook, en eerder

al tegen dezelfde persoon: Gij moet wederom geboren worden. En als gij niet wederom geboren wordt, kunt gij Gods Koninkrijk niet zien! Zo kwam ik niet lang geleden in het openbaar de volgende tekst tegen: Alzo lief heeft God ons gehad dat Hij ons het eeuwige leven geeft. Ten eerste is dat geen Bijbelwoord en ten tweede is het niet overeenkomstig de bijbel. Maar wat heeft de Heere Jezus dan wel gezegd, toen Hij zei: Want alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe? In de eerste plaats wordt hier gezegd dat God Zijn liefde heeft bewezen in het zenden van Zijn Zoon, de Heere Jezus Christus, naar onze verloren wereld. Naar deze in zonde gevallen wereld! Is dat geen liefde? Hij heeft geen lust in de ondergang van de wereld, maar in het behoud van de wereld! In de tweede plaats wordt hier gezegd dat degene die in de Heere Jezus gelooft, niet verloren zal gaan, maar uit die verloren wereld gered zal worden. Dat geldt voor een ieder die gelooft, maar ook alleen voor hen! Deze meest bekende en misschien ook wel meest misbruikte bijbeltekst

*God zal nooit
verdoemen
hetgeen Hij
lief heeft! Dat
is om Christus'
wille.*

spreekt intussen van de realiteit waarin we leven: we zijn verloren en moeten gered worden. En het spreekt tevens van de werkelijkheid van verloren kunnen gaan, voor eeuwig zelfs, als de Zoon van God niet persoonlijk door een waar geloof wordt erkend! Dit woord van de Heiland wil ons niet geruststellend in slaap sussen, zo met de gedachte aan Gods liefde, maar wil ons zelfs uit de zonde-slaap wekken! Ontwaak gij die slaapt en staat op uit de doden en Christus zal over u lichten!

De tekst benadrukt Christus als de Weg. Buiten Hem zijn we verloren en gaan we verloren. In dat aangrijpende spanningsveld worden we geplaatst! De tekst benadrukt tevens Gods liefde, die uitkomt in het zenden van Zijn Zoon, Die voor zondaren de dood in wilde gaan! Die liefde Gods gaat uit naar een verloren wereld. Maar het vreselijke is dat die liefde veracht en vertreden kan worden. Hetgeen ook gebeurt en hetgeen opkomt uit onze verdorven natuur! Hoe nodig is de Heilige Geest, van Wie de Heere Jezus in hetzelfde verband duidelijk spreekt. Zie maar het begin van Joh. 3. Maar, zo luidt de vraag: kan God zo'n 'kreet' als op die caravan dan niet gebruiken? O ja, natuurlijk! Maar dan zal de persoon die er door wordt getroffen toch gaan leren dat hij met die God, Die inderdaad liefde is, verzoend moet worden. Omdat diezelfde God ook heilig is en ik van Hem ben afgefallen!

Maar deze bekende woorden worden ook vaak gebruikt om de mens gerust te stellen. Alsof het allemaal met iedereen wel goed komt uiteindelijk, omdat God, als Die trouwens mocht bestaan, zo kwaad nog niet is! Erger is het als zo maar wordt gesteld: God houdt van u.. Of: Jezus heeft u lief. Dat is de mensen zand in de ogen strooien. Want Johannes 3 zegt ons ook dat de toorn van God rust, blijft op degenen die niet geloven! Die tekst ben ik trouwens op straat ook nog niet tegengekomen! De liefde van God voor een verloren zondaar wordt ervaren in de weg van wedergeboorte en geloof. God heeft toch alle mensen lief

dominee? Die vraag wordt zelfs in onze catechisatielokalen wel gesteld! We mogen dat nooit zo stellen. Waarom niet? Omdat Gods liefde een eeuwige liefde is. De mens die het voorwerp van Zijn liefde is, is dat van eeuwigheid tot eeuwigheid! God zal nooit verdoemen hetgeen Hij lief heeft! Dat is om Christus' wille. In Zijn algemene goedheid is de Heere goed voor alle mensen. Dat kun je wél stellen. Hij is het Die allen de adem en het leven geeft, naar Paulus' woord in Athene. Zijn goedheid en geduld komt uit in het waarschuwen tegen het verderf. In de mogelijkheid van behouden worden in het heden der genade! Maar laten we oppassen met kreten als: Jesus loves you. Laten we heel dicht bij de

Boekbespreking

J.H. Mauritz en W. Visser, Met eerbied vervuld, paperback, 95 blz., € 8,95, Uitgeverij De Banier, Apeldoorn, ISBN 978-90-336-0850-6.

De auteurs hebben al meer voor jongeren geschreven en zijn betrokken bij jongeren door middel van catechese, jeugdwerk en lezingen. Dit boekje is bestemd voor jongeren vanaf 17 jaar. De volgende onderwerpen worden behandeld: Eerbied voor je Schepper, eerbied voor de Bijbel, eerbied in de kerk, eerbied en Godsvreze, eerbied en je ouders en eerbied voor de medemens. In het hoofdstukje over eerbied voor de Bijbel komt aan de orde Bijbelstudie en eerbied. Met instemming wordt dan het antwoord uit het bekende vragenboekje van Hellenbroek aangehaald. Hoe moet je de Heilige Schrift onderzoeken? Het antwoord is dan: a. Godvrezend; b. met een biddend hart; c. eerbiedig; d. aandachtig en met een geestelijk oordeel. Over eerbied in de kerk lezen we op blz. 35: "Ook tijdens het zogenoemde 'grote gebed' is de staande houding aan te bevelen. Dat is vele malen beter dan een slaaphouding aan te nemen. Of met het hoofd op de bank te gaan liggen, terwijl

bijbel blijven, waar we lezen: Kust de Zoon opdat Hij niet toorne, en gij op de weg vergaat, wanneer Zijn toorn maar een weinig zou ontbranden. Welgelukzalig zijn allen die op Hem betrouwen, Psalm 2:12.

Ik kan niet nalaten met een vraag te eindigen. Mag u, lezer, al delen in Gods zondaarsliefde? Dan komt er ook in beginsel een wederliefde. Dan gaan we Hem lief krijgen, omdat Hij ons eerst heeft liefgehad! Hoezeer we dan met Petrus ons verdorven bestaan leren inleven, dan kunnen we toch ook bij tijden belijden: Heere, Gij weet alle dingen, Gij weet dat ik U liefheb!

K. Hoefnagel

de Koning der koningen wordt aangesproken. Dan kun je niet met je mobiele telefoon spelletjes doen of elkaar sms'en. Alweer: en dat terwijl de Koning der koningen wordt aangeroepen! Met grote klem roept de Heere ons op met diepe eerbied mee te bidden. Het is fijn als jongeren meezingen en meelesen, echt meedoen in de kerk. Laten we ons nooit voor elkaar schamen! Tijdens de EK- en WK-voetbalwedstrijden hoor je op de straten hoe men zich in het openbaar uit, met betrekking tot de afgodendienst. Zullen wij dan zwijgen als er gezongen wordt over Zijn dienst? En dan gaat het bij ons nog niet eens over in het openbaar voor Zijn Naam uitkomen! Het is goed om samen de Psalmen aan te heffen, die lieflijk zijn en harten treffen. Het heeft me tijdens kerkdiensten al vaak getroffen hoe rijk van inhoud de Psalmen zijn. Ze sluiten zo mooi aan op de preek en ze vertolken soms zo treffend wat er in je eigen hart omgaat. Zing ze gerust mee!" Op blz. 48 wordt onze tijd getekend: "Je zou de tijd van Obadja kunnen vergelijken met onze tijd. Jij leeft in een wereld waarin het christelijk geloof een randverschijnsel is geworden. Je hoeft

de krant maar open te slaan en je leest dat in de politiek, in het onderwijs, in de maatschappelijke verbanden geen plaats meer is voor Christus en Zijn Kerk. Er zijn nog wel allerlei vormen van religie, maar dat is volgens velen een privé-zaak. Vervelend dat er nog christenen zijn die het nodig vinden dat de winkels op zondag gesloten blijven, die met de Bijbel aankomen als het over abortus, euthanasie en homoseksualiteit gaat. Dat alles moet zo snel mogelijk verdwijnen." Ook over de zogenaamde pedagogische tik lezen we behartenswaardige dingen op de blz. 57 en 58: "Onlangs hoorde ik van de kinderen van de Amish dat die een opmerkelijke gehoorzaamheid aan de dag legden. Niet slaafs, niet uit angst voor een pak slaag, maar uit respect voor hun ouders. En zeker, de ouders kastijden hun kinderen wel consequent, maar uit liefde. Niet driftig en uit wraak, maar bijbels. Maar je weet ook dat heel Nederland op z'n kop staat als er ouders zijn die hun kinderen een pedagogische tik geven. Wie heeft er erg in dat God ook niet graag straft, maar het Zijn kinderen wel doet, omdat Hij hen liefheeft? Anders gaat het echt fout met Zijn kinderen. Ouders moeten dus van God straffen met liefde en smart: 'Mijn kind ik geef je nu straf omdat ik je niet over heb voor de hel.'"

Gisbertus Voetius, Bron van troost, Verdediging van de gereformeerde leer, gebonden, 138 blz., € 15,90, Uitgeverij De Banier, Apeldoorn, ISBN 978-90-336-0783-7.

In 1998 verscheen een reprint van dit boekje bij de Schatkamer, Rumpt, met als basis een uitgave van 1936. Nu is een hertaling hiervan verschenen. Dit betekent dat grote gedeelten uit het oorspronkelijke werk zijn weggelaten waarin Voetius rechtstreeks reageert op de opvattingen van Tilenus. Soms zijn ook in de hertaalde gedeelten zinnen weggelaten die regelrecht betrekking hebben op Tilenus. Oude woorden zijn zoveel mogelijk vervangen, lange zinnen zijn soms gesplitst en hier en daar is een woord of zinsdeel toegevoegd. Het boek is een verdediging van de

gereformeerde leer tegen de opvattingen van Daniel Tilenus, eerst een overtuigd contra-remonstrant, later een felle arminiaan die een strijdschrift schreef tegen de leer van de predestinatie en de leer van de volharding der heiligen zoals die verwoord was op de Dordtse Synode. Voetius toont aan dat de ware praktijk van de godzaligheid niet gezocht moet worden bij de oude filosofen en ook niet bij de hypocrieten. Daarna legt hij uit wat de ware praktijk der godzaligheid is. Dan verdedigt Voetius de grote waarde van de gereformeerde leer tegenover het semi-pelagische gedachtegoed. Hij doet dat aan de hand van de Dordtse Leeregels. Hij toont de nutteloosheid van de leer van de remonstranten aan, eerst in het algemeen en dan aan de hand van de vijf artikelen van de remonstranten. In de laatste vier hoofdstukken van dit boek toont Voetius de noodzakelijkheid van de gereformeerde leer aan wat hij uitwerkt aan de hand van de vijf artikelen tegen de remonstranten. Voetius toont in dit boek duidelijk aan dat de remonstrantse leer niet troost en niet verbetert. De gereformeerde leer doet dit wel. Op blz. 85 lezen we over de troost van de verkiezing zoals de martelaar Woodman dat formuleerde: "Ik ben", zegt hij, 'in de gevangenis geweest, waar ik in zware boeien op de kale grond lag, gebonden met touwen, zodat mijn hele lichaam opgezwollen was. Ik heb verdrietig heen en weer gedwaald door bossen en velden. Ik ben voor officieren, hooggeleerde heren en bisschoppen geleid. Ik ben een duivel genoemd, een ketter. Ja, degenen die mijn brood zaten, hebben mij verraden. Maar bovenal prijs ik mijn God, Die mij van moeders lijf af aan afgezonderd heeft. Dit alles is voor mij niet zwaar geweest, maar vol vreugde en vermaak.'" Wat de verbetering betreft lezen we bijv. op blz. 106 en 107: "Hoe moeten we die zonden als een zware last boven ons hoofd voelen, die de Zoon van God tot de hel toe neergedrukt hebben! Hoe nauwgezet en voorzichtig moeten we ook zijn om niet opnieuw te zondigen! Zou de dierbare Zaligmaker voor

de zonden zijn gestorven, en zouden wij de zonden dan gemakkelijk uitleven? Zou Hij geopenbaard zijn om de werken van de duivel teniet te doen, en zouden wij die weer oprichten door de zonde?" We besluiten met een citaat van blz. 124 en 125 "Zalige ogen, die over al hun ongeluk heen kunnen kijken en die dwars door het kwaad heen een zekere weg en uitkomst zien. Zalige oren, die te midden van het gewoel en kabaal van alle beroering en de bloedige strijd tegen zoveel geestelijke en tijdelijke vijanden de roep van hun Koning horen dat Hij niet zal aflaten hun wel te doen (zie Jer. 32:40). Ook al bent u vervolgd, u bent niet verlaten (zie 2 Korinthe 4:9). Hier beneden kan alles gaan en komen, wisselen en veranderen, bezwijken en eindigen, wankelen en falen, overwinnen en overwonnen worden, maar zij voor wie de Heere een Rots is geworden, zullen vast zijn als de berg Sion (Zie Psalm 125:1). De uitkomst van hun strijd is niet onzeker."

Open Monumentendag zaterdag 11 september Christelijke Gereformeerde Kerk Dordrecht- centrum

Tijdens de landelijke open monumentendag is het monumentale kerkgebouw van de christelijke gereformeerde kerk te Dordrecht-centrum te bezichtigen. De kerk is de laatste jaren zowel van buiten als van binnen volledig gerestaureerd en in oude stijl teruggebracht.

- =De kerk is open van 10.00 uur tot 17.00 uur.
- Er is een diapresentatie, orgelspel en tevens kunt u ansichtkaarten kopen van de kerk.
- Adres: Singel 192/ Dubbeldamseweg Noord 1 Dordrecht.

U bent van harte welkom!

kliksafe

Nieuw

Kliksafe helpt u bij het vinden van de juiste ADSL-verbinding.
Het beste pakket voor veilig internet en voor de telefoon.

"Na diverse problemen met digitale telefonie ben ik overgegaan naar Kliksafe. Bij problemen door mijn onervarenheid ben ik erg goed geholpen via de telefoon of via internet. Duidelijk en met veel geduld werd steeds uitgelegd hoe ik alles in moest stellen. De problemen zijn nu opgelost. Hartelijk dank voor uw goede begeleiding."

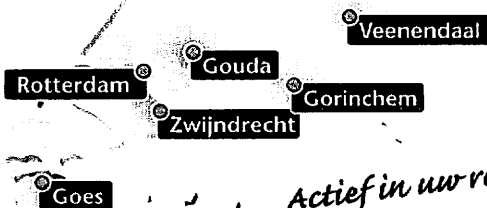
(klant, 62 jaar)

Direct bestellen?

Ga naar www.kliksafe.nl of bel **(0341) 274 999**.

Logisch.

Zorg dichtbij

Actief in uw regio!

- Waar u ook woont,
Agathos brengt zorg dichtbij:
- Huishoudelijke verzorging
 - Persoonlijke verzorging
 - Verpleging
 - Psychosociale zorg

Bel de Zorglijn **(010) 264 07 77** en u krijgt uw rayoncoördinator aan de lijn. Agathos stelt zelf indicaties voor veel zorgvragen. Kunnen we geen indicatie stellen? Dan begeleiden we u bij de CIZ-aanvraag. U ziet, ook indicatiestelling is onze zorg!

Agathos

THUIZORG

T 010 264 07 77 | www.agathos-thuizorg.nl

Zorg met een eigen kleur

Colofon

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk. Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren,
Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Kopij voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar:
Ds. A. van Heteren, Vlaak 10,
8321 RV Urk, tel. 0527-688978

ADMINISTRATIE:

P.J. Boers, Bergstoep 46C,
2959 AC Streefkerk.
Telefoon: 0184-669116.
Fax: 084-2220131.
Email: pand@solcon.nl
Girorek. 70.43.50 t.n.v. Stichting
Bewaar het Pand te Streefkerk.
Abonnementsprijs € 12,50 per jaar.
Abonnementsprijs voor de Verenigde
Staten en Canada 10 dollar per jaar.
Advertenties € 0,35 (ex. BTW) per mm
met een kolombreedte van 6 cm.
Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

Stichting steun
**Messias
belijdende
Joden**

Postbus 22 3860 AA Nijkerk
www.messiasbelijdendejoden.nl

Voor informatie:

Ds. G. Bouw
Tel.: 0172 - 470040
E-mail: g.bouw@solcon.nl

Steun de
evangelieverkondiging
door Messiasbelijdende
Joden in Israël

Stort uw gift
op rekening 37 78 53 496 (Rabobank)
of 833 07 97 (Postbank)

Wij verzorgen graag een lezing
of diaprojectie op uw gemeentevond
of verenigingsavond